

**Archeologisch vooronderzoek
Roosdaal (Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek) –
Derrevoortstraat**

Natasja Reyns en Bénédicte Cléda

Temse
2016

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba 314

Aard onderzoek: Prospectie

Vergunningsnummer: 2016/159

Naam aanvrager: Natasja Reyns

Naam site: Roosdaal (OLV-Lombeek) – Derrevoortstraat

Eigenaar: Providentia cvba, Brusselsesteenweg 191, B-1730 ASSE

Opdrachtgevend bestuur: VMSW, Koloniënstraat 40, B-1000 BRUSSEL

Opdrachtnemer: All-Archeo bvba, Laagstraat 12, B-9140 TEMSE

Administratief toezicht: Els Patrouille, agentschap Onroerend Erfgoed,
Dirk Boutsgebouw, Diestsepoort 6 bus 94, B-3000 LEUVEN

Rapportage: All-Archeo bvba

All-Archeo bvba

Laagstraat 12

B-9140 Temse

info@all-archeo .be

0478 36 57 07

0498 15 84 40

D/2016/12.807/52

© All-Archeo bvba, 2016

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek. De aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegde gezag, zijnde het agentschap Onroerend Erfgoed.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING.....	5
2 ADMINISTRATIEVE FICHE.....	7
3 PROJECTGEGEVENS EN AFBAKENING ONDERZOEK.....	9
3.1 Afbakening studiegebied.....	9
3.2 Aard bedreiging.....	10
3.3 Onderzoeksopdracht.....	10
4 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE.....	13
4.1 Landschappelijke context.....	13
4.1.1 Topografie.....	13
4.1.2 Hydrografie.....	13
4.1.3 Bodem.....	14
4.2 Beschrijving gekende waarden.....	15
4.2.1 Historische gegevens.....	15
4.2.2 Archeologische voorkennis.....	17
5 RESULTATEN TERREINONDERZOEK.....	21
5.1 Toegepaste methoden & technieken.....	21
5.2 Bespreking sporen.....	23
5.2.1 Paalspoor.....	23
5.2.2 Kuilen.....	23
5.2.3 Drainagegreppels.....	24
5.2.4 Verstoringen.....	24
6 WAARDERING, ANALYSE VAN DE GEPLANDE SITUATIE: EFFECTEN, EN ADVIES.....	25
6.1 Antwoord onderzoeksvragen.....	25
6.2 Advies.....	26
7 BIBLIOGRAFIE.....	27
7.1 Websites.....	27
8 BIJLAGEN.....	29
8.1 Lijst van afkortingen.....	29
8.2 Archeologische periodes.....	29
8.3 Plannen en tekeningen.....	29
8.4 Harrismatrix.....	30
8.5 Sporenlijst.....	30
8.6 Vondstenlijst.....	31
8.7 Digitale gegevensdrager.....	31

1 Inleiding

Op het terrein zal een verkaveling gerealiseerd worden. Naar aanleiding van deze plannen werd voorafgaand een prospectie met ingreep in de bodem geadviseerd door het agentschap Onroerend Erfgoed. Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein.

Het terreinwerk werd uitgevoerd op 21 en 22 juni 2016, onder leiding van Natasja Reyns en met medewerking van Bénédicte Cléda. De bedoeling van het onderzoek was om binnen het plangebied archeologisch erfgoed te karteren en het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed te lokaliseren, te interpreteren en te waarderen. Op die manier kan advies uitgebracht worden over eventuele vervolgstappen met betrekking tot het archeologisch vrijgeven van het plangebied en het definiëren van eventuele sites die verder onderzocht dienen te worden.

De eindbeslissing over het vrijgeven van de gronden en/of archeologisch vervolgonderzoek ligt bij het agentschap Onroerend Erfgoed.

2 Administratieve fiche

Administratieve gegevens	
<i>Naam van de opdrachtgever</i>	Providentia cvba
<i>Naam van de uitvoerder</i>	All-Archeo bvba
<i>Naam van de vergunninghouder</i>	Natasja Reyms
<i>Beheer en plaats van de geregistreerde data en opgravingsdocumentatie</i>	All-Archeo bvba
<i>Beheer en de plaats van de vondsten en stalen</i>	Niet van toepassing.
<i>Projectcode</i>	2016/159
<i>Vindplaatsnaam</i>	Roosdaal (OLV-Lombeek) – Derrevoortstraat
<i>Locatie met vermelding van provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem en minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Provincie: Vlaams-Brabant • Locatie: Roosdaal (Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek)) • Plaats: Derrevoortstraat • x/y Lambert 72-coördinaten: <ul style="list-style-type: none"> – 131854, 167528 – 131909, 167414 – 131837, 167381 – 131745, 167426
<i>Kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s)</i>	Roosdaal, afdeling 3, sectie B, perce(e)l(en) : 313e, 314d, 315k
<i>Kaart van het onderzoeksgebied op basis van de topografische kaart op schaal 1:10000</i>	Zie 4.1.1 Topografie
<i>Begin- en einddatum uitvoering onderzoek</i>	21 en 22 juni 2016
Omschrijving van de onderzoeksopdracht	
<i>Verwijzing naar de bijzondere voorwaarden, die zijn opgenomen in de vergunning</i>	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Roosdaal (OLV-Lombeek), Derrevoortstraat.
<i>Omschrijving van de archeologische verwachtingen</i>	Vlak bij het onderzoeksgebied bevinden zich diverse resten uit de steentijd, de Romeinse tijd, de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Het gaat om resten van bewoning en cultus. De nabijheid van eerdere vondsten wijst er op dat deze resten zich mogelijk verder buiten deze gebieden uitstrekken, naar de omliggende terreinen en bijgevolg mogelijk ook naar dit onderzoeksterrein.
<i>Wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied</i>	De bedoeling van het onderzoek is het vaststellen van de eventuele aanwezige archeologische waarden en deze in relatie tot hun context te interpreteren en zo correct mogelijk te waarderen om de gevolgen van de geplande bedreiging te kunnen inschatten. Hieruit moet dan een advies voortvloeien met betrekking tot de volgende stappen. Dit kan het vrijgeven van de terreinen of de noodzaak van een eventueel vervolgonderzoek omvatten. Om een weloverwogen waardering te kunnen voorstellen, is een prospectie met ingreep in de bodem aangewezen.
<i>Doelen en wensen van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep van de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt</i>	Op het terrein wordt een verkaveling gerealiseerd. Dit impliceert dat het bestaande bodemarchief grondig verstoord zal worden.

<i>Eventuele randvoorwaarden</i>	Niet van toepassing
Eventuele raadpleging van specialisten	
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als hun advies werd ingewonnen bij substantiële staalname voor specialistisch onderzoek</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als zij betrokken worden bij de conservatie</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de algemene wetenschappelijke adviezen door personen die buiten het project stonden</i>	Niet van toepassing

3 Projectgegevens en afbakening onderzoek

3.1 Afbakening studiegebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie Vlaams-Brabant, gemeente Roosdaal (Fig. 1). Het is volgens het gewestplan gelegen in reservegebieden voor woonwijken (0180) in agrarische gebieden (0900) en in woongebieden met landelijk karakter (0102).

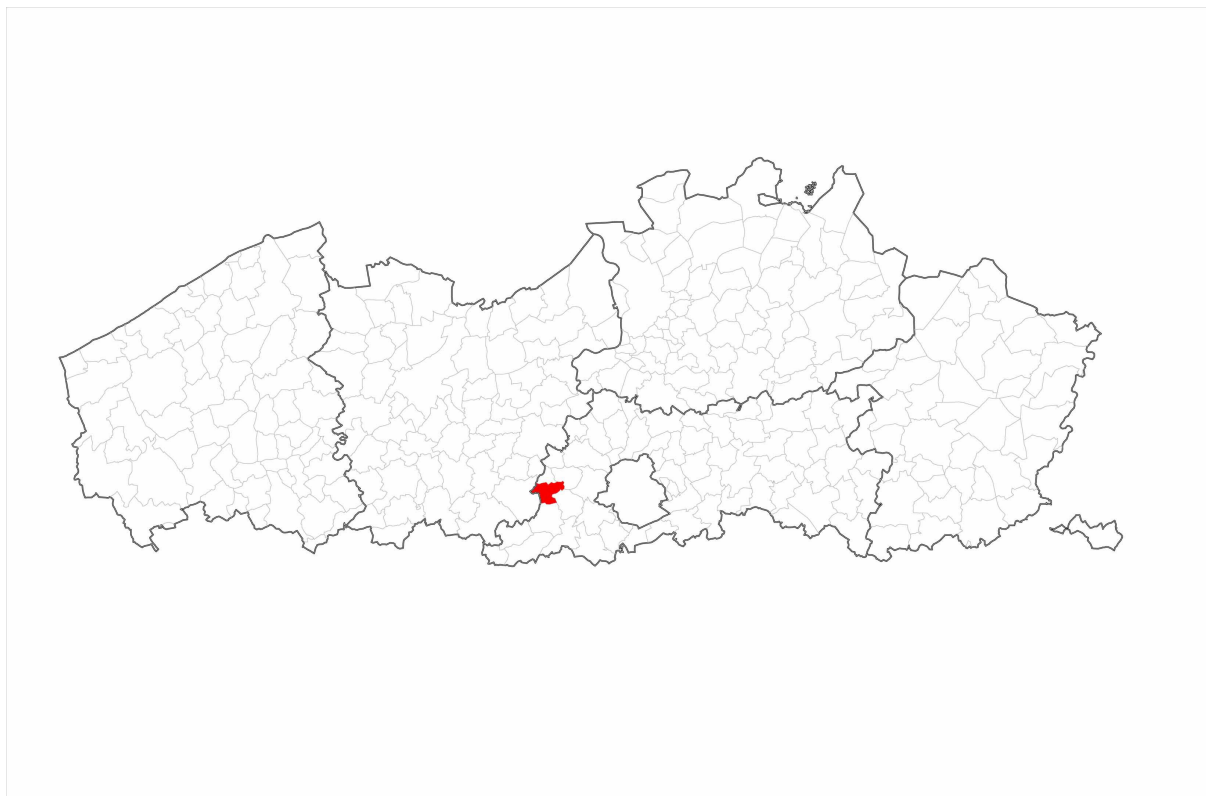

Fig. 1: Situeringssplan Roosdaal

Fig. 2: Kleurenorthofoto (luchtfoto 2015) met situering van het onderzoeksgebied (<http://www.geopunt.be/kaart>)

Het projectgebied (Fig. 2) is gelegen ten zuidwesten van het centrum van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek. Het grenst aan de Derrevoortstraat in het zuiden. Ten westen loopt de Derrevoortstraat, ten oosten loopt de Gustaaf Ponchauststraat en ten noorden de Witteweg en de Frans van Cauwelaertstraat.

3.2 Aard bedreiging

Op het terrein wordt een woonproject gerealiseerd. Dit betekent dat het aanwezige archeologische bodemarchief verstoord zal worden. Definitieve plannen van de geplande verkaveling zijn nog niet beschikbaar.

3.3 Onderzoeksopdracht

Doel van de prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om in situ behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalszettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
 - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
 - Wat is de omvang?
 - Komen er oversnijdingen voor?
 - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?

- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van de archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van de vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaats? Hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

4 Beschrijving referentiesituatie

4.1 Landschappelijke context

4.1.1 Topografie

Op de topografische kaart is het onderzoeksgebied gelegen op een hoogte van ongeveer 46 m TAW (Fig. 3). Het is gelegen in het gebied langs de linkerflank van de Zennevallei, algemeen gekend onder de streeknaam 'Pajottenland'. Deze streek wordt gekenmerkt door een glooiend landschap. Lokaal komen in dit gebied nog geïsoleerde heuveltoppen voor, zoals de kam tussen Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek en Dilbeek en de Kesterberg.¹ Het terrein helt zowel af naar het noorden als naar het oosten toe.

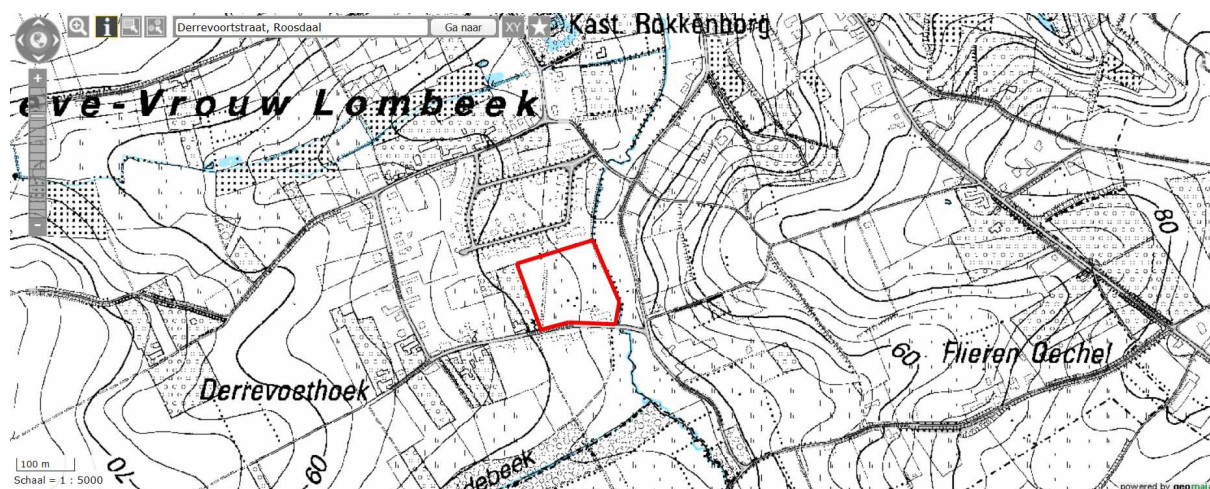

Fig. 3: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be/>)

4.1.2 Hydrografie

Het gebied is op hydrografisch vlak gelegen binnen het Denderbekken, in de subhydrografische zone² Bellebeek. Ten noorden van het projectgebied loopt de Notenboombeek, ten zuiden de Langerheydebeek en ten oosten de Bellebeek, die afwatert in het Denderbekken (Fig. 4).

¹ Schroyen 2003, 4

² Subindeling van de bekkens

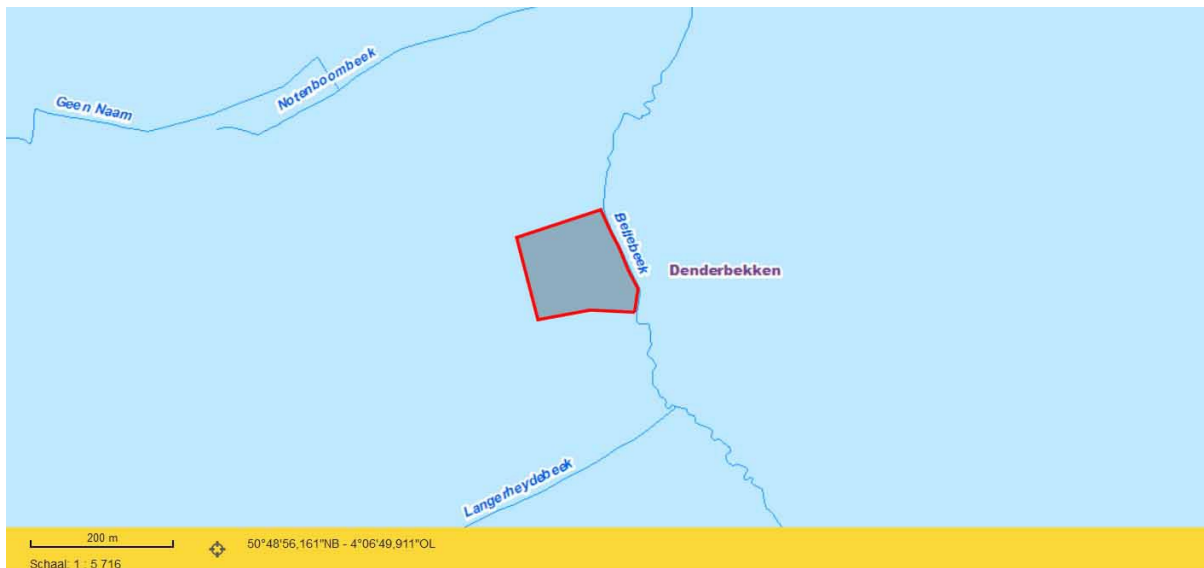

Fig. 4: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://www.geopunt.be/kaart/>)

4.1.3 Bodem

Het onderzoeksgebied is gelegen in de Zandleemstreek. De geologische ondergrond van het terrein bestaat uit de Formatie van Moen (KoMo), gekenmerkt door grijze klei tot silt, kleihoudend, kleilagen, Nummulites planulatus.³

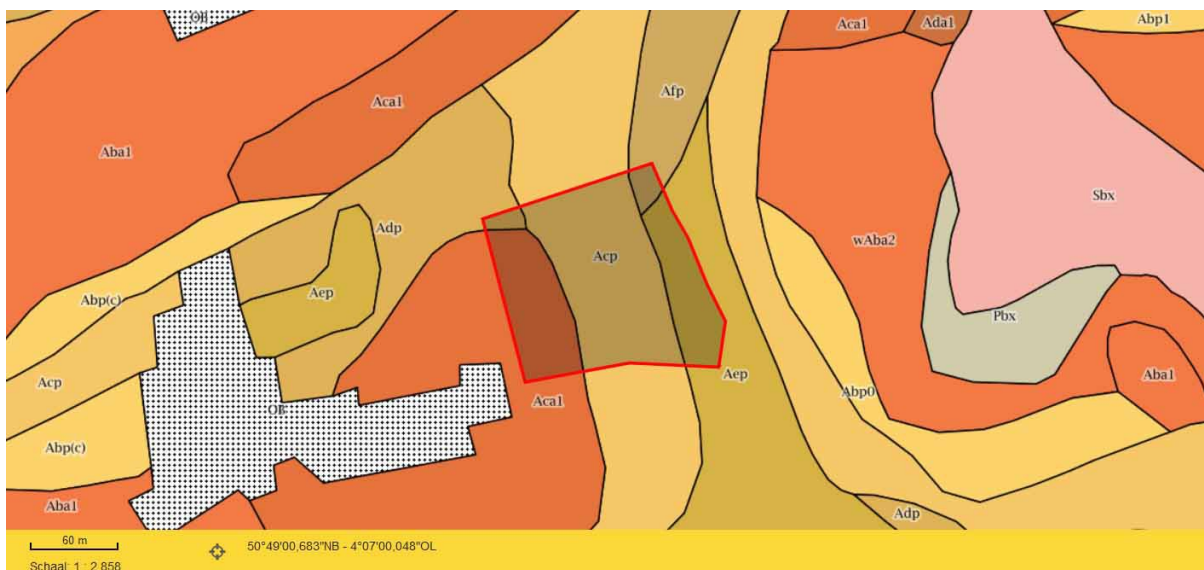

Fig. 5: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://www.geopunt.be/kaart/>)

Centraal in het projectgebied wordt de bodem aangegeven als een matig droge leembodem zonder profiel (Acp). Deze bodem strekt zich verder uit ten noorden en ten zuiden van het projectgebied. In het noordoosten van het projectgebied treft men een zeer natte leembodem zonder profiel aan (Afp). Verder is in het oosten een natte leembodem zonder profiel (Aep) waar te nemen. Kenmerkend voor de leembodem in het westen van het terrein is dat hij matig droog is

³ <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>

met een textuur B horizont of met een weinig duidelijke kleur B horizont (Aca1). In het noordwesten komt tenslotte nog een matig natte leembodem zonder profiel voor (Adp) (Fig. 5).

De natte eigenschappen van de bodem die blijken uit de bodemkaart, werden ook vastgesteld op het terrein. Enkel in het zuidwesten van het terrein werd een matig droge bodem vastgesteld. De rest van het terrein wordt gekenmerkt door een natte tot zeer natte bodem.

Fig. 6: WP4PR1

Fig. 7: WP7PR1 met duidelijke reductieverschijnselen

De bodemopbouw bestaat over het algemeen uit een Ap1 horizont (teelaarde) van gemiddeld 20 cm dik, op een Ap2 horizont (oudere teelaarde) van gemiddeld 25 cm dik. Daaronder bevindt zich de C horizont (moederbodem). In de moederbodem waren op verschillende plaatsen gleyverschijnselen te zien (Cg), die samenhangen met de hoge grondwaterstand op het terrein. Andere aanwijzingen voor de hoge grondwaterstand zijn de vaststelling van de reductiehorizont in WP7PR1 op een diepte van 40 cm onder het maaiveld. Op andere plaatsen werd de oxidatiehorizont (Cfe) vastgesteld vanaf een diepte van 45 cm onder het maaiveld.

Fig. 8: WP9PR1

Het archeologisch niveau bevindt zich op een diepte tussen 25 en 45 cm onder het maaiveld, op een hoogte tussen 44,37 en 47,12 m TAW.

4.2 Beschrijving gekende waarden

4.2.1 Historische gegevens

Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), kan gezien worden dat het projectgebied gelegen is in landbouwgebied (Fig. 9). Er is geen bebouwing te zien in het onderzoeksgebied.

Fig. 9: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden met een situering van het onderzoeksgebied (<http://www.geopunt.be/kaart>)

Op de Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp (1842-1879) kan gezien worden dat er een gebouw aanwezig is in het zuidwesten van het onderzoeksgebied (Fig. 10).

Fig. 10: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique van Popp met een situering van het onderzoeksgebied (<http://www.geopunt.be/kaart>)

Fig. 11: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://www.geopunt.be/kaart>)

Op een luchtfoto uit 1971 (Fig. 11) is bebouwing te zien aan de Derrevoortstraat, in het zuidoosten van het terrein. Deze bebouwing is op heden verdwenen.

4.2.2 Archeologische voorkennis

De Centrale Archeologisch Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen. De aan- of afwezigheid van archeologische sporen dient met verder archeologisch onderzoek vastgesteld te worden.

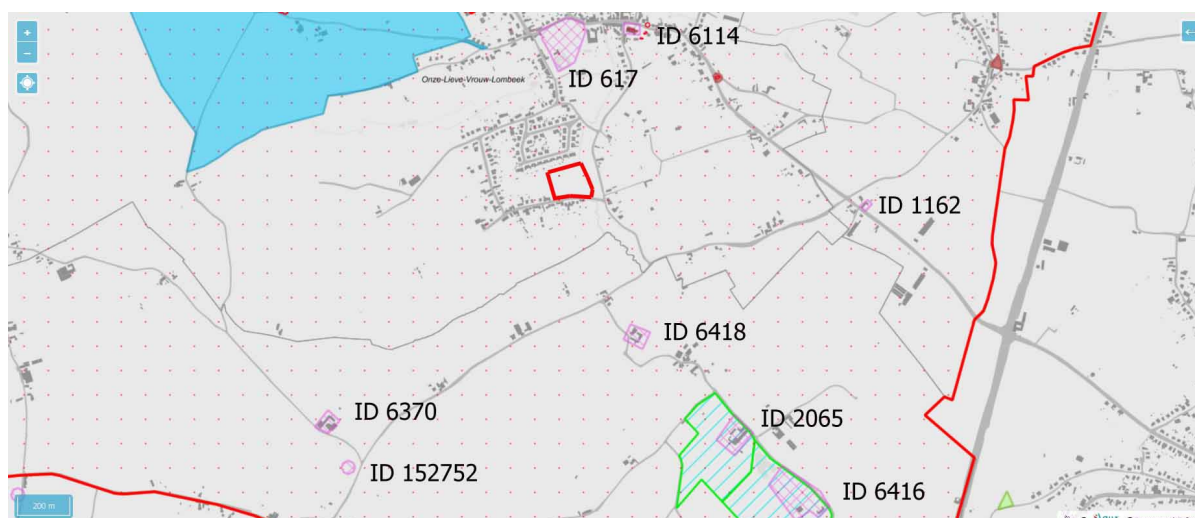

Fig. 12: Overzichtskaat CAI met situering van het onderzoeksgebied (<http://geo.onroerenderfgoed.be/>)

In de omgeving van het projectgebied, zijn volgens de Centrale Archeologische Inventaris volgende gekende archeologische waarden aanwezig (Fig. 12):

Ten noorden:

- CAI ID 617: Ter hoogte van de Koning Albertstraat te Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek ligt Kasteel Rokkenborg, dit is een slot dat vermoedelijk een vroegmiddeleeuwse oorsprong heeft. Op het terrein is een motte aanwezig, veruiterlijkt door een antropogeen reliëfverschil en een toren.⁴
- CAI ID 6114: Ter hoogte van het kruispunt van de Koning Albertstraat met de Gustaaf Ponchautstraat te Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek, is de laatmiddeleeuwse Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw gelegen.⁵

Ten oosten:

- CAI ID 1162: Ter hoogte van de Lombeeksesteenweg te Sint-Kwintens-Lennik situeert zich de Windmolen van Ter Heyde uit de nieuwe tijd.⁶

Ten zuidoosten:

- CAI ID 6418: Ter hoogte van de Oplombeekstraat te Gooik bevindt zich een site met walgracht uit de late middeleeuwen. De hoeve lijkt voor een groot deel intact. De aanwezigheid van een voormalige omgrachting is aannemelijk, gezien er nog steeds greppels aanwezig zijn aan de drie zijden. Het opvallende reliëf aan de westzijde duidt hier mogelijk ook op.⁷
- CAI ID 2065: Het Kasteel van Oplombeek bevindt zich langs de Oplombeekstraat te Gooik. Het dateert uit de late middeleeuwen en het is gegroeid uit een nu verdwenen motte met opper- en neerhofstructuur. Het kasteel bevindt zich op een gedeeltelijk omgracht perceel met ten noorden ervan een kleine eilandtuin, waar zich vroeger mogelijk een donjon bevond. Het vroegere kasteel met Z-vormig grondplan werd omgebouwd tot een hoeve met schuren.⁸
- CAI ID 6416: Het Kasteel van Saffelberg situeert zich ter hoogte van de Oplombeekstraat te Gooik. Het kasteel dateert uit de nieuwe tijd. Aan de noordzijde ligt een grote (her)aangelegde vijver met paviljoentje. Een groot gerestaureerd gebouw ligt aan de westzijde. Op het deel waar werkmanshuisjes werden gesloopt, wordt momenteel een nieuw gebouw gezet.⁹

Ten zuidwesten:

- CAI ID 152752: Ter hoogte van de Oude Geraardbergsebaan te Gooik werden enkele losse vondsten gedaan uit de steentijd, namelijk een vuurstenen geretoucheerde kling met eindretouches en een fragment van een mesolithische microspits. Er werd eveneens aardewerk uit de Romeinse tijd gevonden.¹⁰
- CAI ID 6370: Ter hoogte van de Wijngaardboslaan te Gooik bevindt zich de vindplaats Hof ten Wijngaert.. Oude delen van de hoeve zijn nog aanwezig, maar er zijn echter nieuwe stallen en muren gebouwd zodat het oorspronkelijke karakter deels verloren ging. Volgens de eigenaar was de hoeve oorspronkelijk eigendom van de paters van Nijvel. De datering van de hoeve is onbekend.¹¹

4 Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 617, Kasteel Rokkenborg (geraadpleegd op 12 april 2016)

5 Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 6114, Parochiekerk O.L. Vrouw (geraadpleegd op 12 april 2016)

6 Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 1162, Windmolen van Ter Heyde (geraadpleegd op 12 april 2016)

7 Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 6418, Site met walgracht (geraadpleegd op 12 april 2016)

8 Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 2065, Kasteel van Oplombeek (geraadpleegd op 12 april 2016)

9 Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 6416, Kasteel van Saffelberg (geraadpleegd op 12 april 2016)

10 Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 152752, Oude Geraardbergsebaan I (geraadpleegd op 12 april 2016)

11 Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 6370, Hof ten Wijngaert (geraadpleegd op 12 april 2016)

Op basis van bovenstaande gegevens blijken zich vlak bij het onderzoeksgebied diverse resten uit de steentijd, de Romeinse tijd, de middeleeuwen en de nieuwe tijd te bevinden. Het gaat om resten van bewoning en cultus. Ze tonen het potentieel aan voor de aanwezigheid van gelijkaardige resten op het terrein. Uit de landschappelijke situering van het terrein blijkt echter dat een groot deel van het terrein gekenmerkt wordt door een natte ondergrond, waardoor het archeologisch potentieel beperkt wordt.

5 Resultaten terreinonderzoek

5.1 Toegepaste methoden & technieken

De totale af te graven oppervlakte bedroeg minstens 12,5 % van het te prospecteren terrein, respectievelijk 10 % door middel van proefsleuven en 2,5 % door middel van kijkvensters en/of dwarsleuven. De bovengrond werd verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau, bepaald door de leidinggevende archeoloog.

Tijdens het onderzoek werd de methode van continue sleuven gebruikt:

- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige oppervlak van de betrokken percelen;
- de afstand tussen de proefsleuven bedroeg in de breedte niet meer dan 15 m (van middenpunt tot middenpunt);
- de minimale breedte van een sleuf was 1 graafbak breed.

Alle sporen, werkputten en minstens één representatief bodemprofiel per werkput werden fotografisch vastgelegd. De profielen werden zo gekozen dat een overzicht verkregen werd van de bodemopbouw van het volledige onderzoeksgebied. Daarnaast werden alle hoofdmeetpunten, proefsleuven, vlakken, profielen, sporen en aanlegvondsten topografisch ingemeten.

Het projectgebied omvat een oppervlakte van circa 1,84 ha (18354 m²). Het onderzoek geeft volgende getallen als resultaat:

- Onderzoekbare zone: 18354 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van proefsleuven = 10 % of 1835 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van kijkvensters en dwarsleuven = 2,5 % of 459 m²
- Onderzochte oppervlakte: 2285 m² = 12,45 % van de onderzoekbare zone
 - Aantal aangelegde werkputten: 11 = 2177 m²
 - Aantal aangelegde kijkvensters: 1 = 108 m²

In de proefsleuven werden geen sporen aangetroffen die aanleiding gaven tot de aanleg van kijkvensters. Er werd één kijkvenster aangelegd op het droogste deel van het terrein, omdat dit landschappelijk het meeste potentieel had op de aanwezigheid van relevante archeologisch sporen. Het kijkvenster leverde echter geen bijkomende sporen op. Daarom werd besloten dat de aanleg van bijkomende kijkvensters geen kenniswinst zou betekenen. Op basis van het opgelegde percentage van het terrein kunnen voldoende gefundeerde uitspraken gedaan worden met betrekking tot de afwezigheid van een relevante archeologische site.

Archeologisch vooronderzoek O.L.V.-Lombeek-Derrevoortstraat (2016/159)

Plan 1 Situering

Hoogte maaiveld in m TAW
Hoogte spoor in m TAW
Vondsten (V) en staalnames (St)

Werkputcontour

Structuur

1	2	3

Nieuwe/nieuwste tijd
 Middeleeuwen/nieuwe tijd
 Middeleeuwen
 Romeinse tijd
 Metaaltijden
 Steentijd
 Onbepaalde datering
 Verstoring
 Natuurlijk spoor
 Niet onderzoekbare zone
 Advies: opgraving

Omerking: Niet alle periodes komen noodzakelijk voor bij dit project!
 1. Het is van zekere grenzen de waarschijnlijkheid gedaatard kunnen worden.
 2. Sporen die waarschijnlijk in een bepaalde periode dateren, maar waarbij niet alle indicatoren aanwezig zijn om dit met zekerheid te zeggen.
 3. Sporen waarvan een vermoeden bestaat dat ze gedaatard kunnen worden, maar waarbij het merendeel van de indicatoren ontbreekt om dit met genoeg stelligheid te doen.

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4

ID: Grondplan

Initiele opstelling: Digitaal

Onderkaart: n.v.t.

Datum afwerking: 22/06/2016

All-Archeo bvba

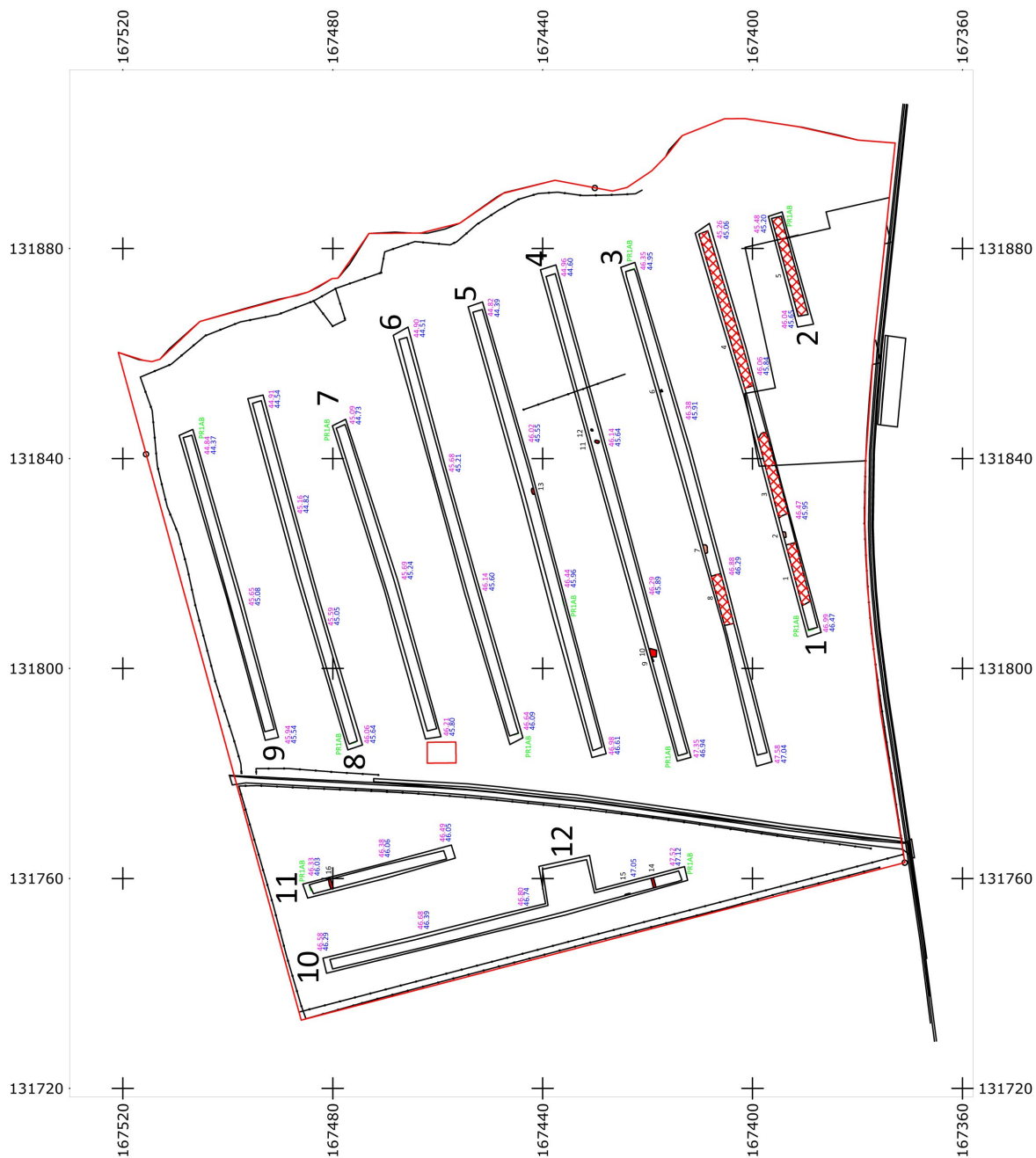

Fig. 13: Situeringplan

5.2 Bespreking sporen

Tijdens het onderzoek werd slechts een lage densiteit aan sporen vastgesteld.

5.2.1 Paalspoor

S6 is een vierkant paalspoor met een grijsbruine gevlekte vulling. In het paalspoor waren nog houtresten aanwezig van een paal. Bijgevolg dateert het spoor uit de nieuwste tijd.

Fig. 14: S6

5.2.2 Kuilen

S9-12 zijn rechthoekige kuilen met sporen van verbranding. Ze bevatten houtskool, sintels en grind. In S10 werd een ijzerdraadje gevonden en in S11 en S12 werd plastic aangetroffen. Dit geeft aan dat de sporen dateren in de nieuwste tijd.

Fig. 15: S9-10

Fig. 16: S15

S2 is een rechthoekige kuil met een grijsbruine gevlekte vulling. S7 is een onregelmatige kuil met een grijsgele gevlekte vulling. S13 en S15 hebben een bruingele gevlekte vulling. S13 is ovaal en

S15 is rechthoekig. Deze kuilen hebben een scherpe aflijning, wat op een datering in de nieuwe tot nieuwste tijd wijst. Dit wordt ondersteund door de vaststelling van baksteenpuin in S13.

5.2.3 Drainagegreppels

S14 en S16 zijn twee drainagegreppels die terracotta drainagebuizen bevatten. Ze werden ook elders op het terrein vastgesteld. Ze hebben een oost-west oriëntatie en een gemiddelde breedte van 50 cm. De aanleg van drainagebuizen vond wellicht plaats tijdens de nieuwste tijd.

Fig. 17: S16

5.2.4 Verstoringen

S1, 3-5 en 8 zijn recente verstoringen. Ze bevatten baksteen, tegels, houtskool en industrieel wit aardewerk. De verstoringen kunnen vermoedelijk gerelateerd worden aan de bebouwing die te zien is op een luchtfoto uit 1971 (zie hoger).

Fig. 18: S5

6 Waardering, analyse van de geplande situatie: effecten, en advies

6.1 Antwoord onderzoeksvragen

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
 - De bodemopbouw bestaat over het algemeen uit een Ap1 horizont (teelaarde) van gemiddeld 20 cm dik, op een Ap2 horizont (oudere teelaarde) van gemiddeld 25 cm dik. Daaronder bevindt zich de C horizont (moederbodem).
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
 - Er is geen sprake van het ontbreken van een horizont.
- Zijn er tekenen van erosie?
 - Er zijn geen tekenen van erosie.
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
 - De vastgestelde bodemopbouw lijkt intact, behalve ter hoogte van de verstoringen in werkputten 1 en 2. Daar blijken de aanwezige bodemhorizonten verstoord.
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
 - Er is geen sprake van begraven bodems.
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
 - Verspreid over het terrein werden enkele sporen aangetroffen. Het gaat om een paalspoor, enkele kuilen, drainagegreppels en verstoringen. Alle sporen zijn te dateren in de nieuwe tot nieuwste tijd.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
 - De sporen zijn antropogeen.
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
 - De bewaringstoestand van de sporen is goed.
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
 - De sporen maken geen deel uit van een structuur.
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
 - De sporen dateren uit de nieuwe tot nieuwste tijd. Van verschillende van de aangetroffen sporen kan de datering verfijnd worden tot de nieuwste tijd.
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
 - Op basis van het archeologisch vooronderzoek kan besloten worden dat geen sporen van occupatie aanwezig zijn op het terrein.
- Zijn er indicaties die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
 - Er zijn geen indicaties voor de inrichting van een erf of een nederzetting.
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?
 - Er zijn geen indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten.
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen?
 - De sporen kunnen niet gerelateerd worden aan nabijgelegen archeologische vindplaatsen.
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
 - De meeste archeologische sporen bevinden zich onder de Ap1 horizont. De verstoringen doorsneden de Ap1 horizont.
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?

- Ondanks de eerder hoge ligging van het terrein was de bodem op het terrein verrassend nat. Enkel in het zuidwesten, waar het terrein ook het hoogst was, werd een matig droge bodem vastgesteld.
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
 - De vaststelling van de erg natte eigenschappen van de bodem op het terrein is wellicht de verklaring voor de afwezigheid van relevante archeologische sporen op het terrein.
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
 - Er is geen relevante archeologische vindplaats aanwezig op het terrein.
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
 - Niet van toepassing
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
 - Niet van toepassing
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaats? Hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
 - Niet van toepassing
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
 - Niet van toepassing
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
 - Niet van toepassing
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
 - Niet van toepassing

6.2 Advies

Het uitgevoerde vooronderzoek bracht de aanwezigheid van een paalspoor, kuilen, drainagebuizen en verstoringen aan het licht. Deze sporen zijn te dateren in de nieuwe tot nieuwste tijd. Verder werd vastgesteld dat over het grootste deel van het terrein een erg natte bodem aanwezig is. Wellicht is dit een verklaring voor de afwezigheid van relevante archeologische sporen binnen het onderzoeksgebied. Door middel van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek kan met voldoende zekerheid gesteld worden dat binnen het onderzoeksgebied geen relevante archeologische site aanwezig is. Daarom wordt de vrijgave van het terrein geadviseerd.

7 Bibliografie

Schroyen, S., 2003: Toelichting bij de quartairgeologische kaart, *kaartblad 31-39 Brusel-Nijvel*, Brussel, 4.

7.1 Websites

Centrale Archeologische Inventaris (2016)
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

Databank ondergrond Vlaanderen (2016)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geopunt Vlaanderen (2016)
<http://www.geopunt.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2016)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

8 Bijlagen

8.1 Lijst van afkortingen

CAI	Centrale Archeologische Inventaris
TAW	Tweede Algemene Waterpassing
DHM	Digitaal hoogtemodel
WP	Werkput
S	Spoor
PR	Profiel

8.2 Archeologische periodes

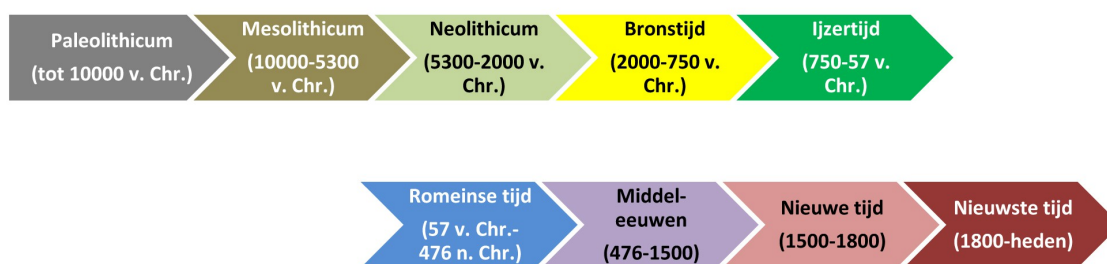

Fig. 19: Archeologische periodes

8.3 Plannen en tekeningen

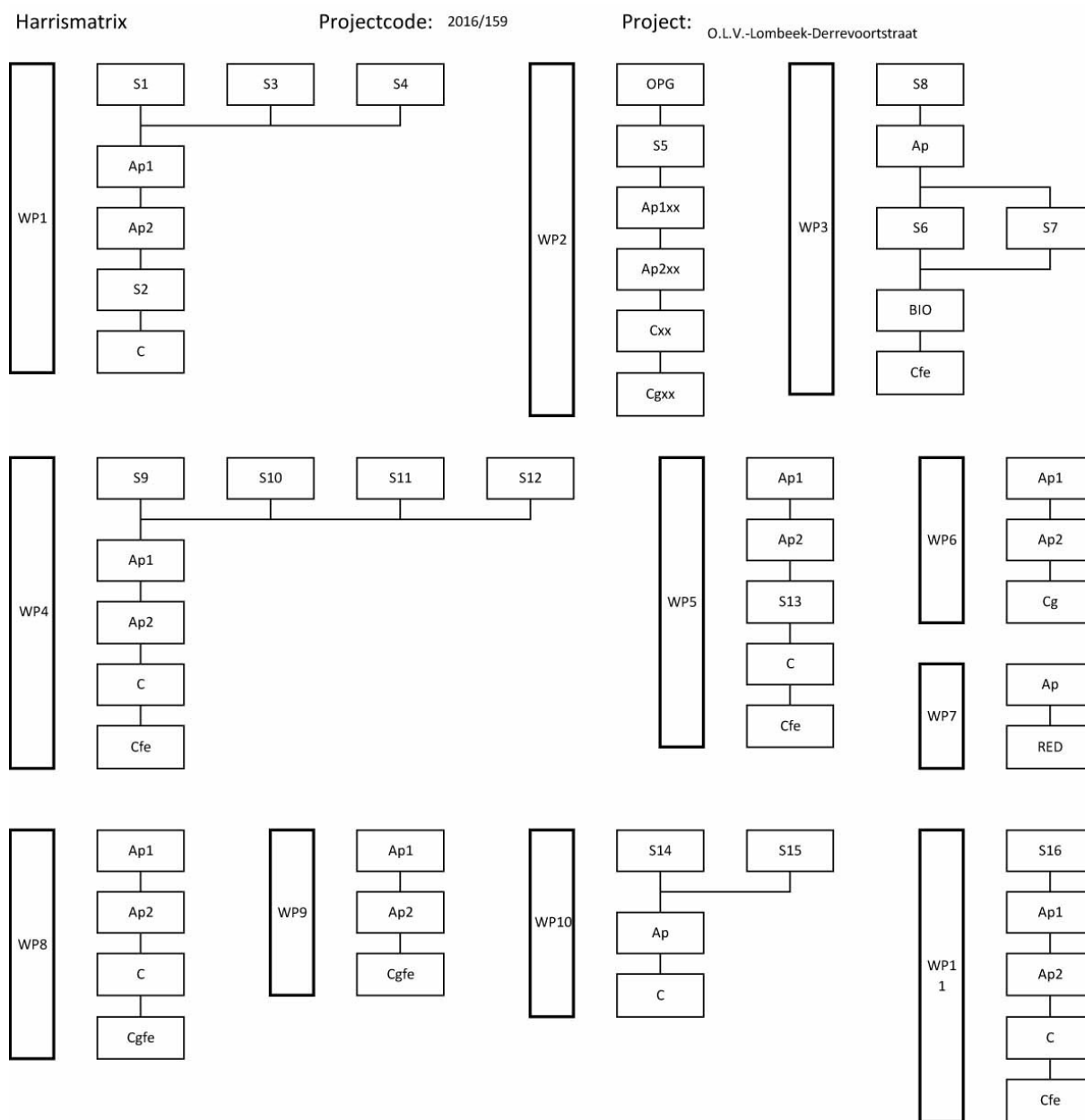
Plan 1: Situering

Plan 2: Detailplan noordwestelijke zone (WP1-8, WP10, WP16)

Plan 3: Detailplan zuidoostelijke zone (WP11-15, WP17-23)

Tekening 1: Profiel – en coupetekeningen 1

8.4 Harrismatrix

8.5 Sporelijst

Werkput	Spoor	Kleur			Homogeen/ Gevlekt/ Gelaagd	Vorm	Interpretatie
		Donker/ Licht	Hoofdkleur	Bijkleur			
1	1		bruin	geel	gevekt	onregelmatig	verstoring
1	2		grijs	bruin	gevekt	rechthoekig	kuil
1	3		bruin	geel	gevekt	onregelmatig	verstoring
1	4	donker	bruin	grijs	gevekt	onregelmatig	verstoring

Werkput	Spoor	Kleur			Homogeen/ Gevlekt/ Gelaagd	Vorm	Interpretatie
		Donker/ Licht	Hoofdkleur	Bijkleur			
2	5	donker	bruin	grijs	gevekt	onregelmatig	verstoring
3	6		grijs	bruin	gevekt	vierkant	paalspoor
3	7		grijs	geel	gevekt	onregelmatig	kuil
3	8		grijs	bruin	gevekt	onregelmatig	verstoring
4	9	donker	zwart	bruin	gevekt	rechthoekig	kuil
4	10	donker	zwart	bruin	gevekt	rechthoekig	kuil
4	11	donker	zwart	bruin	gevekt	ovaal	kuil
4	12	donker	zwart	bruin	gevekt	ovaal	kuil
5	13		bruin	geel	gevekt	ovaal	kuil
10	14		bruin	geel	gevekt	rechthoekig	drainagebuis
10	15		bruin	geel	gevekt	rechthoekig	kuil
10	16	licht	bruin	geel	gevekt	rechthoekig	drainagebuis

8.6 Vondstenlijst

Er werden geen vondsten ingezameld tijdens het onderzoek.

8.7 Digitale gegevensdrager

Inventarislijsten van het gerecupereerde vondstenmateriaal, van de sporen met beschrijving, van alle tekeningen en van alle foto's zijn digitaal beschikbaar. Dit is tevens het geval voor het dagboek, de foto's, de plannen en tekeningen.

Archeologisch vooronderzoek O.L.V.-Lombeek-Derrevoort- straat (2016/159) Plan 1 Situering

Hoogte maaiveld in m TAW
Hoogte spoor in m TAW
Vondsten (V) en staalnames (St)

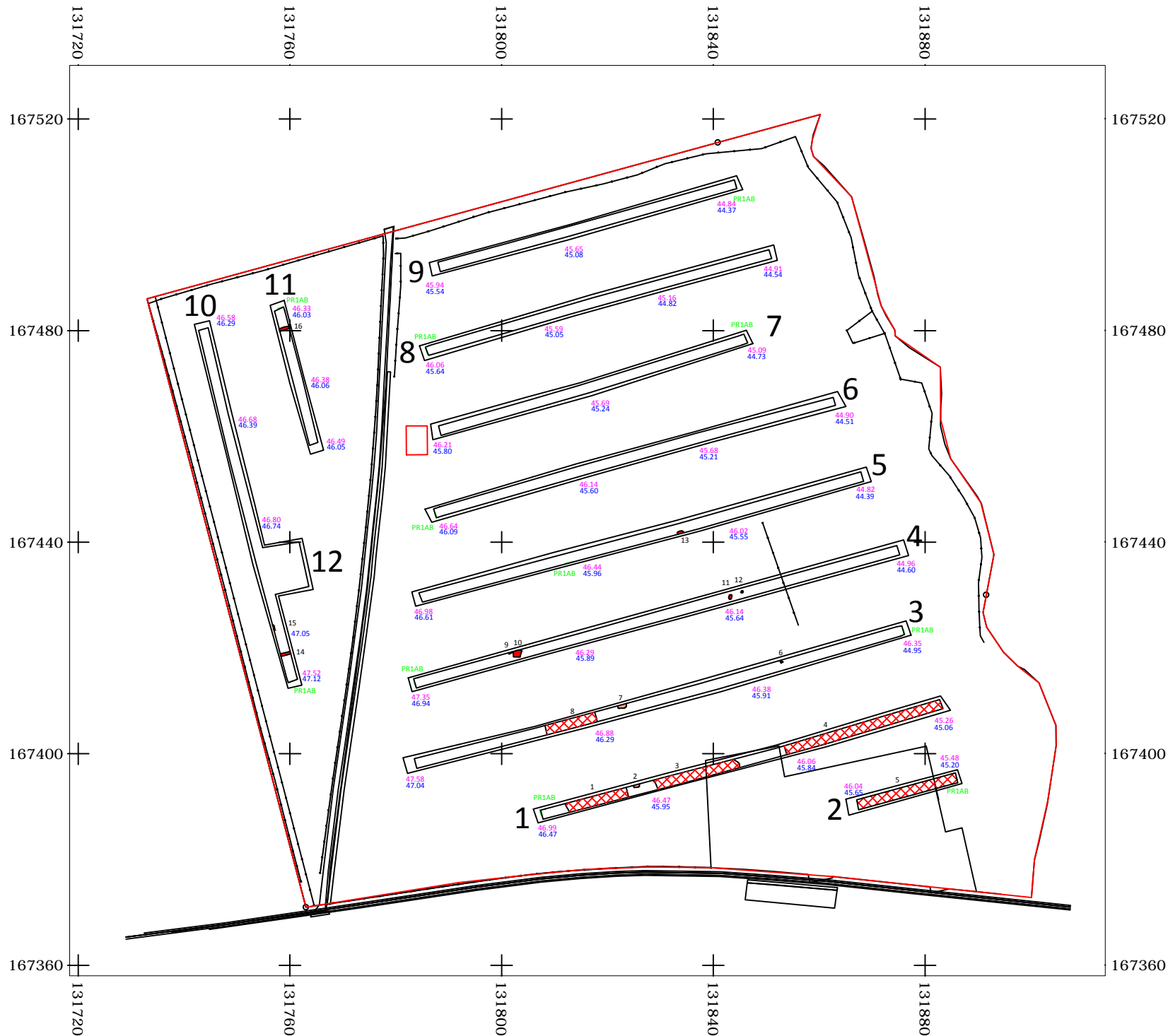
Werkputcontour			
Structuur			
Nieuwe/nieuwste tijd			
Middeleeuwen/nieuwe tijd			
Middeleeuwen			
Romeinse tijd			
Metaaltijden			
Steentijd			
Onbepaalde datering			
Verstoring			
Natuurlijk spoor			
Niet onderzoekbare zone			
Advies: opgraving			

Opmerking: Niet alle periodes komen noodzakelijk voor bij dit project!
 1. Sporen die met **aan zekerheid** grenzende waarschijnlijkheid gedateerd kunnen worden.
 2. Sporen die **waarschijnlijk** in een bepaalde periode dateren, maar waarbij niet alle indicatoren aanwezig zijn om dit met zekerheid te zeggen.
 3. Sporen waarvan een **vermoeden** bestaat dat ze gedateerd kunnen worden, maar waarbij het merendeel van de indicatoren ontbreekt om dit met genoeg stelligheid te doen.

Coördinaten in Lambert 72
 Formaat: A4
 ID: Grondplan
 Initiële opstelling: Digitaal
 Onderkaart: n.v.t.
 Datum afwerking: 22/06/2016

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek O.L.V.-Lombeek-Derrevoort- straat (2016/159) Plan 2 WP1-6

Hoogte maaveld in m TAW
Hoogte spoor in m TAW
Vondsten (V) en staalnames (St)

Werkputcontour

Structuur

Nieuwe/nieuwste tijd

Middeleeuwen/nieuwe tijd

Middeleeuwen

Romeinse tijd

Metaaltijden

Steentijd

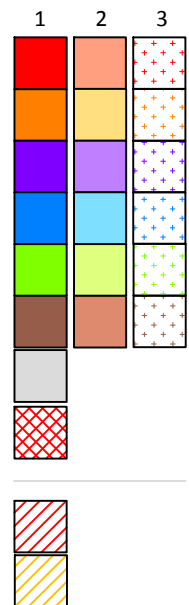
Onbepaalde datering

Verstoring

Natuurlijk spoor

Niet onderzoekbare zone

Advies: opgraving

Opmerking: Niet alle periodes komen noodzakelijk voor bij dit project!
1. Sporen die met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid gedateerd kunnen worden.
2. Sporen die waarschijnlijk in een bepaalde periode dateren, maar waarbij niet alle indicatoren aanwezig zijn om dit met zekerheid te zeggen.
3. Sporen waarvan een vermoeden bestaat dat ze gedateerd kunnen worden, maar waarbij het merendeel van de indicatoren ontbreekt om dit met genoeg stelligheid te doen.

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4

ID: Grondplan

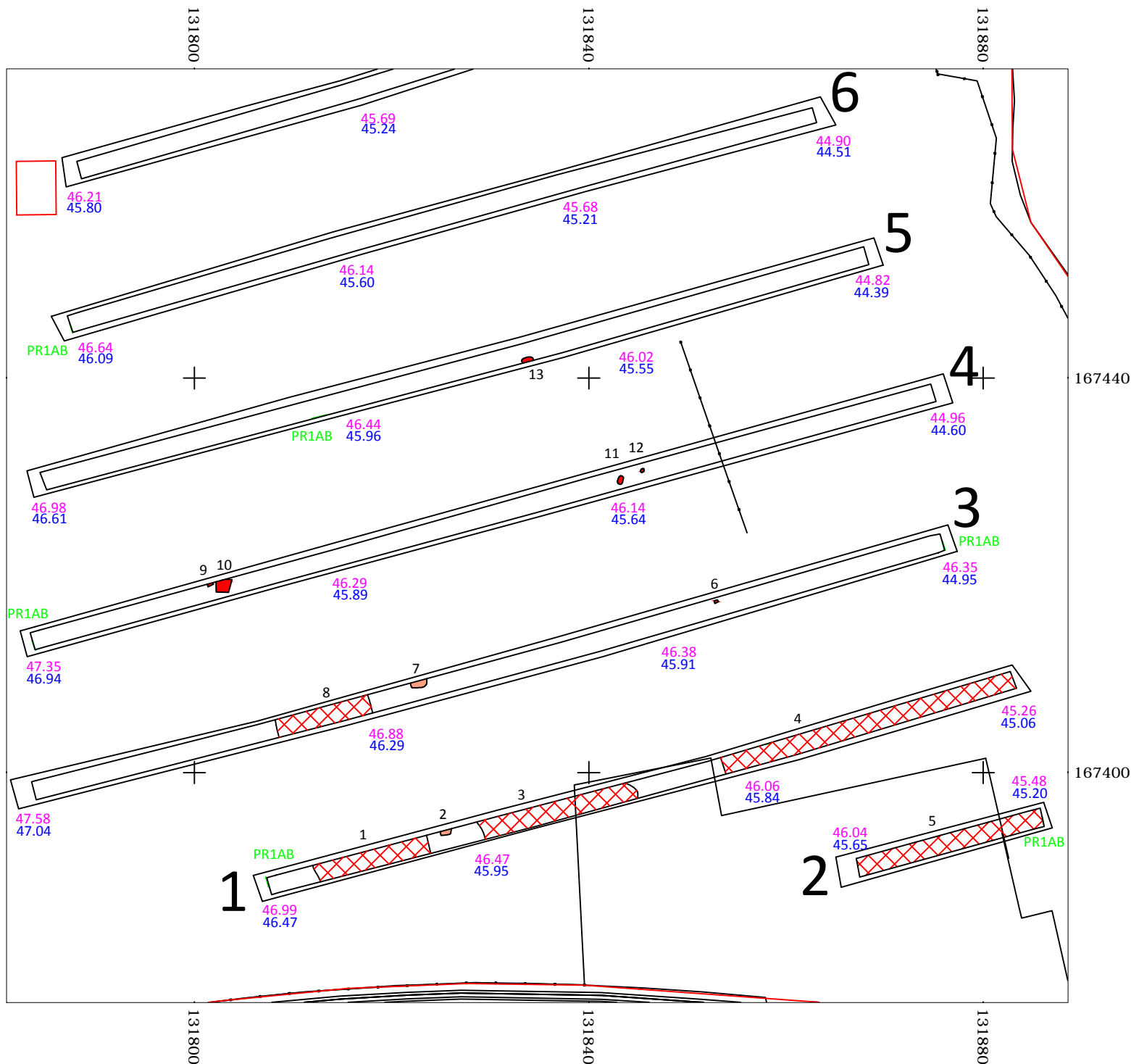
Initiële opstelling: Digitaal

Onderkaart: n.v.t.

Datum afwerking: 22/06/2016

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek O.L.V.-Lombeek-Derrevoort- straat (2016/159) Plan 3 WP7-12

Hoogte maaveld in m TAW
Hoogte spoor in m TAW
Vondsten (V) en staalnames (St)

Werkputcontour

Structuur

Nieuwe/nieuwste tijd

Middeleeuwen/nieuwe tijd

Middeleeuwen

Romeinse tijd

Metaaltijden

Steentijd

Onbepaalde datering

Verstoring

Natuurlijk spoor

Niet onderzoekbare zone

Advies: opgraving

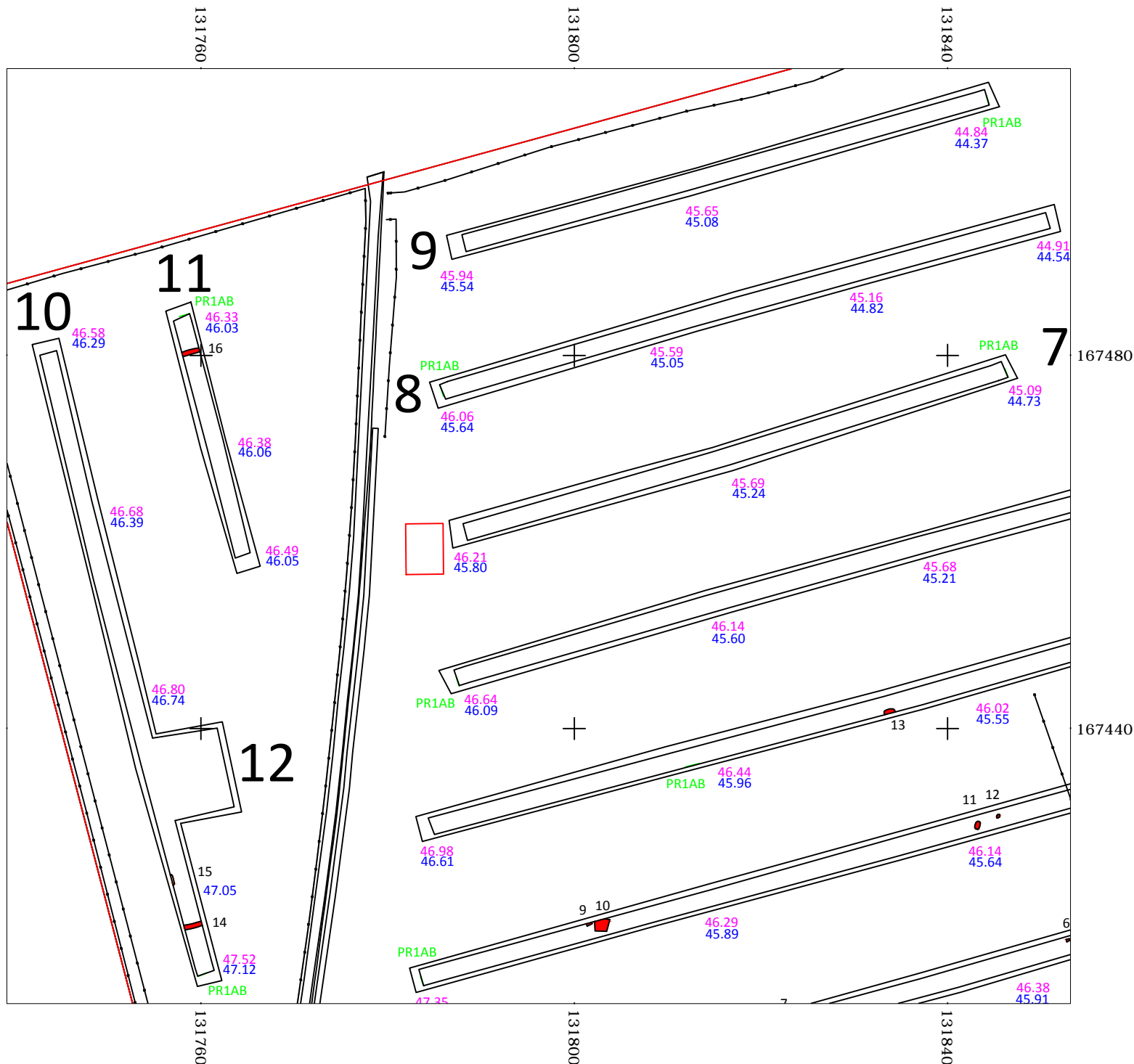
	1	2	3
Nieuwe/nieuwste tijd			
Middeleeuwen/nieuwe tijd			
Middeleeuwen			
Romeinse tijd			
Metaaltijden			
Steentijd			
Onbepaalde datering			
Verstoring			
Natuurlijk spoor			
Niet onderzoekbare zone			
Advies: opgraving			

Opmerking: Niet alle periodes komen noodzakelijk voor bij dit project!
1. Sporen die met **zekerheid** grenzende waarschijnlijkheid gedateerd kunnen worden.
2. Sporen die **waarschijnlijk** in een bepaalde periode dateren, maar waarbij niet alle indicatoren aanwezig zijn om dit met zekerheid te zeggen.
3. Sporen waarvan een **vermoeden** bestaat dat ze gedateerd kunnen worden, maar waarbij het merendeel van de indicatoren ontbreekt om dit met genoeg stelligheid te doen.

Coördinaten in Lambert 72
Formaat: A4
ID: Grondplan
Initiële opstelling: Digitaal
Onderkaart: n.v.t.
Datum afwerking: 22/06/2016

All-Archeo bvba

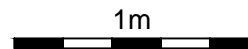
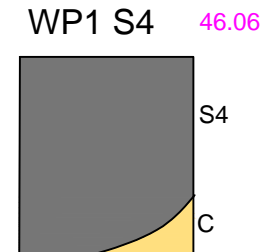
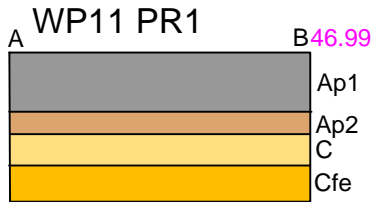
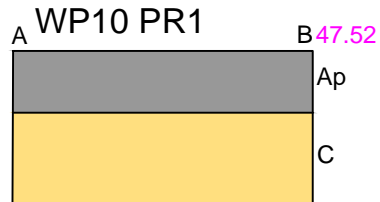
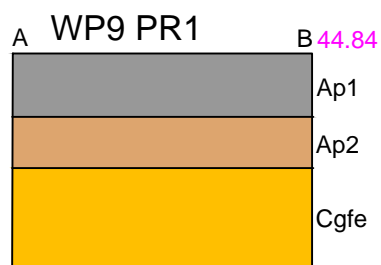
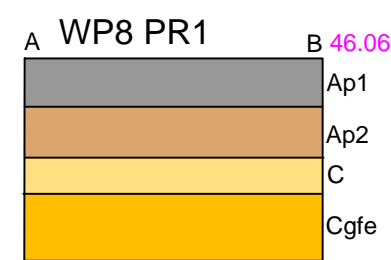
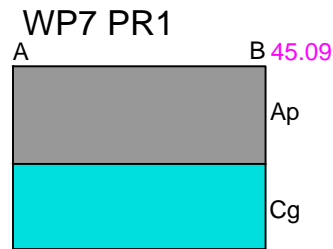
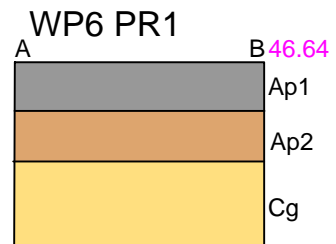
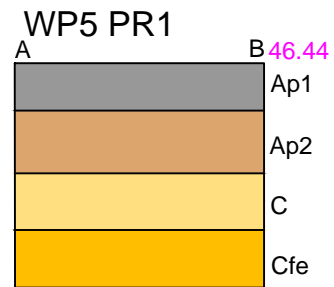
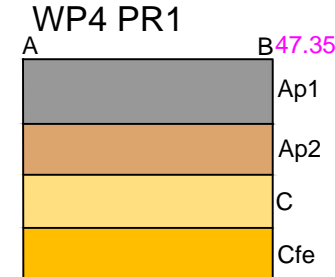
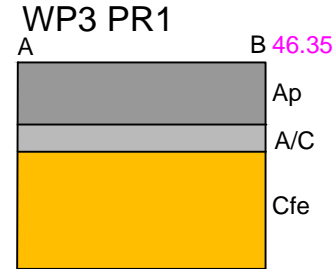
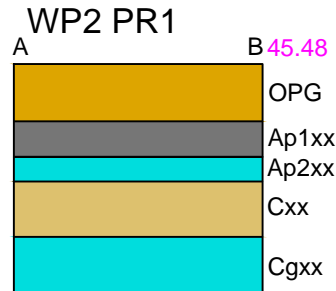
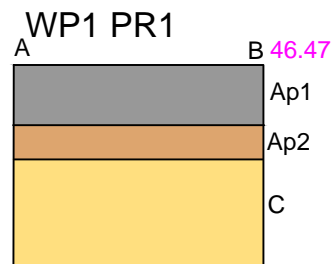

Archeologisch vooronderzoek (2016/159)

ID: Profiel- en coupetekeningen 1
 Formaat: A4
 Datum aanmaak: 22/06/2016
 Datum afwerking: 23/06/2016

Legende

Opg	Opgebrachte laag
A/C	Gebioturbeerde laag
S	Spoor in profielwand
A	A-horizont
Ap	Beploegde A-horizont
C	C-horizont/moederbodem
Cg	Gleyige C-horizont
Cfe	Ijzerrijke C-horizont

Hoogte maaiveld in m TAW
 Locatie staalname en nummer

Schaal analoge veldtekeningen: 1:20